БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 6 (5935) ЯНВАРИИН 8 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1950 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

Сэн 20 мүнгэн.

„Партийна, советскэ, ажахын организацинуудай тон түрүүшын уялга хадаа 1950 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлтэдэ, дайнай һүүлэй сталинска табанжэлые болзорһоонь урид гүйсэдхэхын түлөө, коммунистическэ байгуулалтын шэнэ шэнэ амжалтануудай түлөө тэмсэлдэ ажалшадай бүхы хүсые элсүүлхэ ябадал мүн".

„ПРАВДА".

Жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ түсэбөө дүүргэхэ

Шэнэ Сталинска табанжэлэй һүүлшын жэлые манай республикын ажалшад дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Олон олон предприятинуудай хүдэлмэришэд 1949 онойнгоо үйлэдбэриин түсэбүүдые амжалтатайгаар гүйсэдхөө. Тэдэнэр шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр, улам ехэ зоригжолтойгоор ажаллаха хүсэлэнтэй. Табанжэлые эрэлтэ түгэлдэрөөр дүүргэлтэ болбол советскэ Эхэ оронойнмнай хүсэ шадалые улам бадаруулха, ажабайдалыемнай бүри һайжаруулха гэжэ советскэ патриодууд һайн мэдэнэг.

Дайнай хойто тээхи үедэ манай ороной промышленность гүрэнэй түсэбүүдые хододоо дүүргэжэ, саг үргэлжэ хүгжэн дэбжэжэ байна. 1949 ондо СССР-эй бүхы промышленностиин продукци үйлэдбэрилгын хэмжээ хадаа дайнай урда тээхи, 1940 оной хэмжээе 40-һөө дээшэ процентээр үлүүлбэ. Мүнөө промышленность болбол улам саашаа ургажа байна.

1950 ондо манай орон дайнай һүүлэй табанжэлые бэелүүлхэ ёһотой. Тиимэһээ энэ жэлдэ промышленность хадаа тон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ, урагшаа шэнэ ехэ алхам хэхэ болоно.

Республикын промышленность болбол табанжэлэйнгээ түсэбые энэ жэлдэ болзорһоо урид дүүргэхэ бүхы арга боломжонуудтай байна. Энээн тухай түрүү предприятинуудай туйлалтанууд гэршэлнэ. Галуута-Нуурай шахтанууд, «Механлит» завод, мебельнэ фабрика ба бусад хэдэн предприятинууд табанжэлээ дүүргээд, шэнэ жэлдэ үшөө эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ байна.

Табанжэлые 1950 ондо болзорһоонь урид дүүргэхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ, энэ жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые үдэрһөө үдэртэ дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ шухала. Предприятинууд хадаа жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилээд жэгдээр хүдэлмэрилхэ, графигаа хододоо дүүргэхэ, үйлэдбэриингөө темпые үдэрһөө үдэртэ шангадхаха ёһотой.

Социалистическэ экономико хадаа гүрэнэй едингэ түсэбэй үндэһөөр хүгжэдэг. Манай түсэбүүд болбол таамаг түсэбүүд бэшэ, харин түсэбүүд — директивэнүүд юм. Тэдэ түсэбүүдые хүтэлбэрилхы органууд заатагүй дүүргэхэ ёһотой гэжэ нүхэр Сталин һургаһаг.

Республикын олонхи предприятинууд жэлэй эхинһээ абаад жэгдэ һайнаар графигай ёһоор хүдэлжэ байна. Мяханай комбинадай, сэмбын фабрикын болон бусад олон предприятинуудай коллективүүд түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ.

Тиихэтэй хамта, зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө предприятинуудай участок бүхэнэй жэгдээр, түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилхэ ябадалые туйлажа шадаагүй байһаар. Паровозо-вагонно завод 1949 ондо һайнаар хүдэлмэрилөөгүй һэн. Тиин шэнэ жэлдэ шэнээр ажалаа эмхидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Зүгөөр, тус заводой зарим цехүүд, жэшээлхэдэ, паровоз хабсаралгын цех, хуушан янзаараа хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэриингөө даалгабарине дүүргэнэгүй. Һарын эхиндэ яаралгүй хүдэлмэрилхэ, харин һарын дүүрэхэ багтань хашхаралдажа эхилхэ, үдэр һүнигүй ажаллаха зангаа зарим хүтэлбэрилэгшэд орхёогүй байхань халагтай.

Большевистскэ парти хадаа иимэ хүдэлмэрине эрид буруушаадаг гээшэ. Фабрика, завод бүхэн нарин нигта түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилхэ, тэрэ түсэбые хододоо дүүргэхэ ёһотой гэжэ парти заадаг. Хэрбээ иимээр хүдэлмэрилөөгүй һаа, зэмсэг түхеэрэлгэнүүд хүсэдөөр ашаглагдадаггүй, харин заримдаа миин байдаг, голодоһо ехээр гарадаг, шухала материалнуудта арбилалта хэгдэдэггүй байна. Предприятинуудай гуримгүйгөөр хүдэлмэрилхэ ябадал болбол гүрэнэй түсэбые таһалдуулха аюул тохёолдуулдаг гээшэ.

Заводууд ба фабрикануудай партийна организацинууд хадаа шэнэ жэлдэ өөһэдынгөө предприятинуудай түсэбэй ёһоор, жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилхын түлөө тэмсэлые толгойлхо зэргэтэй.

Дайнай һүүлэй табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрхэ байна. Ажалша хүнүүдэй творческо үүсхэл болбол социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ шэнэ формонуудые оложо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые зүбөөр ба гүйсэдөөр ашаглаха, Эхэ орондоо улам ехэ продукци бүтээн гаргажа үгэхэ аргатай болгоно. Манай партийна организацинууд болбол энэ мүрысөөе үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилхэ, бүхы шэнэ шэнэ, түрүү үүсхэлнүүдые дэмжэхэ зорилготой. Тиихэтэй хамта большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые үргэнөөр хэхэ, предприятиин амжалтатайгаар хүдэлмэрилхэ ябадалдань һаад түбэг татадаг дутагдалнуудые усадхахын түлөө тэмсэлдэ олонитые хабаадуулха шухала.

Олон миллион советскэ патриодууд Эхэ оронойнгоо аша туһада хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр хадаа табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй. Табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөнэй долгиие улам эршэдүүлэе!

Малшад тухай Сталинска анхаралда шэнэ амжалтануудаар харюусахабди

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхознигууд, малажалай мэргэжэлтэд «Бурят-Монголой АССР-эй колхозуудта нарай малнуудые түлжүүлхэ, бодо малые бүрин бүтэнөөр үсхэхэ ба малажалай ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлөөһэ колхознигуудта үгэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тогтоолые халуунаар угтаба.

Үсэгэлдэр аймагай партийна советскэ, хүдөө ажахын органуудай олохон хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта гараба. Эдэнэр Тогтоолые фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр зүбшэн хэлсэлгые эмхидхэхэ байна.

«Родник» колхозой һүнэй ба хониной товарна фермэнүүдээр энэ Тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ. МТФ-ын даагша нүхэр Ситников иигэжэ хэлэнэ:

«Малшадта ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Тогтоол хадаа бидэнние улам ехэ амжалтанууд тээшэ хүтэлнэ. Колхознигууд тухай Сталин багшын эсэгын анхарал оролдолгодо харюу болгон манай фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэд эршэтэй шангаар ажаллажа, үхэрнүүдээ үшөө олошоруулха, тэдэнэй ашаг шамысынь дээшэлүүлхэ байна».

* * *

Ново-селенгинск. — Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд БМАССР-эй колхознигуудта ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тухай Тогтоолые радиогоор шагнажа, баяр дээрээ үшөө ехэ баяр түрүүлбэ. Колхознигуудай материальна байдалые улам саашадань һайжаруулха тушаа Сталинска шэнэ анхаралаар смотрохоһон энэ артелиин гэшүүд ашаг шэмэгэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлээ бүри эршэдхэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Түрүү ажалаараа үнинһөө хойшо суурхаһан малшад Ж. Цыденов, М. Балданов, Ц. Ринчинова, Ц. Балданова ба бусад амжалтануудаа улам арбидхажа, колхозоо бүри баяжуулха хэрэгтэ эсэшэ сусашагүйгөөр оролсохо эрмэлзэлгэеэ хэрэг дээрэ гэршэлэн, адуу малайнгаа харууһалгые үшөө һайжаруулжа байха юм.

И. Баженов.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Колхоз бүхэнинь дүрбэн фермэтэй

ВЛАДИМИР. Нийтын малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухайда ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тогтоолые дүүргэлтэ болгон, Владимировска областиин колхознигууд малажалай 411, шубуунай 715 фермэнүүдые эмхидхээ. Тиин, мүнөө область доторхи бүхы колхозууд 4—4 фермэтэй болобо.

Колхозуудта малай байрануудые барилга хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрбэ.

Энээндэ 1949 он соо 40 гаран миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна.

Эстониин бүхы колхозууд 4—4 фермэтэй болоо

ТАЛЛИН. Нийтын ашаг шэмэтэ малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ Эстониин колхозно малшад ехэ амжалтануудые туйлаа. Республикын бүхы колхозуудта малажалай 4 — 4 фермэнүүд—эбэртэ бодо малай, гахайн, хониной ба шубуунай фермэнүүд байгуулагдаа.

Шэнэ барилганууд

АЛМА-АТА. Акмолинска областиин «Берлик» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд генеральна түсэбэй ёһоор баригдаһан тосхондоо шэнэ жэлые угтаба. Тэндэнь гоё һайхан байшангууд, һургуули, эмнэлгын пункт бии. Үргэн улицын хоёр хажуугаар модод таригдаад, тосхоной дундахи талмай дээрэ парк байгуулагдаба.

1949 он хадаа Казахстанай аулнуудта ба тосхонуудта ехэ барилгын жэл байгаа. Кустанайска областиин колхознигууд культурна эмхи зургаануудай мянга гаран байшангуудые бариба, энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 5 дахин ехэ байна.

Республикын аулнуудта ба тосхонуудта 1949 он соо 26 мянган байрын гэр, 10 мянга гаран һургуулинууд, библиотекэнүүд, клубууд, больницанууд, ажахын туранууд баригдаа.

Москвада метрополитенэй шэнэ лини нээгдэбэ

Метрополитенэй Курска вокзал —Крымска талмай гэжэ дүрбэдэхи ээлжээнэй нэгэдэхи участок нээгдээ.

«Курская-Кольцевая» станциин сагаан мраморна зал соо газар дорохи шэнэ магистралиие баригшад, московско предприятинуудай стахановецууд, столицын олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд суглараа.

Суглаанай президиумдэ — ВКП(б)-гэй Московско Комитедэй секретарь нүхэр Н. С. Хрущев, СССР-эй харгы замай Министр нүхэр Б. П. Бещев, метростройн ба метрополитенэй хүтэлбэрилэгшэд, стахановецууд—метрогой барилгада шалгарагшад ба бусад һууба.

ВКП(б)-гэй МГК-һаа Метростройдо байдаг парторг нүхэр А. П. Никитин митинг нээхэ зуураа, метрогой дүрбэдэхи ээлжээнэй нэгэдэхи участок дээрэ поездүүдые ябуулжа эхилхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тогтоол соносхобо. Тус мэдээсэлые тэндэ байгшад нэрьемэ альгаташалгаар, нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ амаршалгануудаар угтаа.

(ТАСС).

Районой шэнэ центр

РОССОШЬ. (Воронежско область). Һаяхан энэ город Хуурай Россошь гэжэ нарин голоор хубаагдадаг байһан юм. Зундаа энэ гол шэргэшэдэг байгаа. Городой хүнүүд тус голые халима дүүрэн уһатай болгохоор шиидэжэ, цемент ба бетоноор хаалта хэбэ. Тиин, тус гол гүнзэгы ба гоё болоо. Тэрэнэй эрьеэр таримал модод ургана.

Районно центртэ залуу садууд, сквернүүд, паркнууд бии болгогдоо. Городойхид мүнөө жэлдэ 70 мянган модо ба бургааһа тариба.

Кировэй нэрэмжэтэ скверэй тэг дундань ехэ ба һаруул байшан харагдана. Эндэ районно хүүгэдэй библиотекэ нээгдээ. Тэрэнь 5 мянган том нэмой фондтой юм. Библиотекын нээгдэһэн түрүүшын үдэрһөө эхилээд 1600 хүүгэд уншагшадынь болонхой.

20 мянган байранууд

СТАЛИНО. Донецкэ олон мянган шахтёрнууд, металлургнууд ба машина бүтээгшэд 1950 оние шэнэ болбосон байранууд соо угтаба. Сталинай нэрэмжэтэ Ново-Краматорска завод дээрэ мүнөөдэр 120 айл шэнэ байрануудта ороо. Сталино, Жданово, Горловка, Макеевка городуудай улицануудта һая баригдаһан шэнэ байшангуудай үүдэнүүд үргэнөөр нээгдэбэ.

Нэгэ жэлэй турша соо Сталинска областиин ажалшад һэргээн байгуулагдаһан ба шэнээр баригдаһан байшангуудта 20 мянган байрануудые абаа.

Караваевска малшадай амжалтанууд

КОСТРОМА. «Караваево» совхозой малшад үнеэн бүриһөө дундажэшээгээр, 6000 литр һү һааха гэһэн аад, 6030 литр һү һаажа, уялгаяа бүрин дүүргээ.

Социалистическэ Ажалай Герой А. Нилова һаалишадай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Энэ нүхэр дааһан үнеэн бүриһөө 7000 литр һү һнаба.

«Караваево» совхозой хүдэлмэришэд 1950 ондо үнеэн бүриһөө 6300 литр һү һааха гэжэ шиидээ.

Тосхонуудта 200 симфоническа концерт

ЛЬВОВ. Яворовско районой Старичи тосхоной уужам клубта таряашад 400 шахуу хүн олоороо сугларба. Эдэнэр Львовско филармониин симфоническа оркестрын концерт харахаяа ерэһэн байгаа. Армянска композитор, Сталинска шангай лауреат Арутюнянай зохёоһон «Эхэ орон тухай кантата» дуулагдаа.

Львовско тосхонуудта ба колхозуудта 1949 он дотор 200 шахуу симфоническа концертнүүд харуулагдаа. Таряашад хадаа ородой агуу ехэ композиторнуудай—Глинкын, Чайковскиин, Драгомыжскиин, украинска хүгжэмэй классигуудай —Лысенкын, Леонтовичын ба бусадай зохёолнуудтай танилсана.

Красноярска хизаарай Канска районой «Заветы Ильича» колхозой бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой С. М. Винокуров үнгэрэгшэ жэлдэ 516 гектар дээрэһээ га бүриин 20,4 центнер таряа, тэрэнэй һамган, Социалистическэ Ажалай Герой К. В. Винокурова 25,7 гектар дээрэһээ га бүриин 30 центнер шэниисэ хуряагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Степан Маркович Винокуров ба Ксения Васильевна Винокурова.

ТАСС-эй фотохронико.

ВЦСПС-тэ

Үндэр һайн ургасын түлөө үгтэхэ улаан тугууд

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай огородой ажал ба малажал архилэлгэдэ туһалха ВЦСПС-эй комитет 1949 ондо хүнүүдэй тус тустаа ба хамтаараа огород тариһанай дүнгүүдые хаража үзэбэ. Судно бүтээлгын промышленностиин, текстильнэ промышленностиин, түмэр замай транспортын, машина бүтээлгын ба прибор бүтээлгын хүдэлмэришэдэй профессиональна союзуудай Центральна Комитедүүдтэ ВЦСПС-эй дамжуулгын улаан тугууд үгтөө.

Профсоюзуудай 12 центральна комитедүүдтэ, тэрэ тоодо арһанай ба гуталай промышленностиин, металлургическа промышленностиин, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй, хадын баялигые малтан абаха промышленностиин хүдэлмэришэдэй, финансово-банковска хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай ЦК-нүүдтэ хүндэлэлэй грамотанууд үгтэбэ.

Тэрээнһээ гадна, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай огородуудта үндэр ургаса туйлаһанайнь түлөө «Большевик» гэжэ Родниковско комбинадай, «Красное Сормово» заводой, Чусовска металлургическа заводой ба бусад заводуудай профсоюзна организацинуудта ВЦСПС-эй дамжуулгын улаан тугууд барюулагдаа.

Дальна Востогой научно-туршалгын эмхи зургаануудта

ХАБАРОВСК. Хабаровска ба Приморско хизаарнуудай, Бурят-Монголой АССР-эй, Амурска ба Читинскэ областьнуудай хүдөө ажахын научна хүдэлмэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэдэй зүблөөн болобо. Материалнууд дээрэһээнь харахада, тус нютагуудта научно-туршалгын 30 шахуу эмхи зургаанууд хүдэлмэрилэн, колхозууд ба совхозуудай ажалда түрүү агробиологическа наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлжэ байна. Овощь ба хартаабхын үндэр ургаса абаха агрокомплекс зохёогдоо, тэрэниие бэелүүлһэнэй ашаар олон зуун звенонууд овощь ба хартаабхын ургасые 1,5—2 дахин [illegible]үүлээ.

Дальна Востогой хүдөө ажахын научна эмхи зургаанууд хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургасата ба үбэлдэ тэсэмгэй сортнуудые бии болгоно. Приморско хүдөө ажахын шэнжэлгын станцида «Приморский — 28» гэжэ клеверэй үбэлдэ тэсэмгэй сорт бии болгогдоо. Бурят-Монголой АССР-эй Онохойн селекционно станци орооһо, шэниисэ, овес, ячмень ба олон жалай ногоонуудай хэдэн шэнэ сортнуудые бии болгожо дэлгэрүүлбэ.

Зүблөөн дээрэ 14 научна элидхэлнүүд соносогдоо.

1950 ОНДО УЛАМ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛМЭРИЛХЭ

Түрүү артелиин хэрэгүүд

Инвалидуудай кооперациин системын Улан-Удын «Труд» гэжэ олзоборилгын артель системэ соогоо түрүү артельнүүдэй нэгэн болоно. Артелиин хубсаһа оёлгын цех мүнөө жэлдэ конвейерээр, хүдэлмэрилдэг болохонь. Тиигээд байхадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлэн, хубсаһые түргэн саг соо оёхо байна. Энэ цехын нүхэр Филипповагай бригада туйлай ехэ амжалта туйлаба. 1949 онойчгоо жэлэй даалгабарине 298 процент дүүргэнхэй. Байгша январиин 5 үдэр соо һарынгаа түсэбэй 40,7 процентые гүйсэдхэбэ.

П. Григорьев,

Эмалированно амһартанууд

БМАССР-эй промкооперацинуудай Управлениин системын Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин коллектив 1949 онние амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Артелиин механическа цех энэ жэлдэ 19 шэнэ станогуудые абахань. Энээнэй ашаар 1950 ондо эмалированно ба цинкэдэһэн амһартануудые хэдэг болохомнай.

А. Мартыненко.

Түрүүшын амжалтанууд

Байкалогосрыбтрестын загаһашад 1950 оной түрүүшын үдэрһөө эхилэн ажалай үндэр амжалтануудые туйлажа байна. Январиин түрүүшын 5 үдэр соо даалгабаряа 300 процент үлүүтэйгээр дүүргэбэ.

Усть-Баргажанай консервын комбинадай коллектив, мүн Кировэй, Чапаевай ба Ворошиловай нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхозууд үнгэрһэн 5 хоног соо даалгабаряа 1334 процент дүүргэжэ, трест соогоо түрүүлжэ ябана. Эдэ колхозууд 5 үдэр соо 50 центнер загаһа бариха түсэбтэй байһан аад, 663 центнер барижа, гүрэндөө тушааба.

К. Спелит, трестые эрхилэгшын орлогшо.

Навигацида бэлэдхэл

Зүүн-Сибириин пароходствын Селенгинскэ районно Управлениин предприятинууд арадуудай агуу ехэ вождь И. В. Сталинай далан наһанай ойе үйлэдбэриин үндэр бүтээсээр угтаад, тэрэ амжалтаяа бэхижүүлжэ байна. 1950 оной навигацида бэлэдхэл эршэмтэйгээр хэгдэнэ. Флот ба пристаниие саг соонь, шанар һайнтайгаар бэлэдхэхын түлөө тэмсэл үргэдэбэ. Флодой заһабарилга 10 хоногоор, пристаниин ажахые навигацида бэлэдхэлгэ хараалагдаһан болзорһоо 15 хоногоор түрүүлэн дүүргэгдэхэ байна. Тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ба командна составай техническэ эрдэм мэдэрэлые дээшэлүүлхын түлөө энэ жэлдэ Управлениин бүхы состав һуралсалда хабаадуулагдаха юм.

Пристаниин хүдэлмэришэдэй ажалые хүнгэдхэхын тула линейнэ транспортёр ба бункировко тодхогдохо юм. Тэрэ хадаа ажалай бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлжэ, олон тоото хүдэлмэришэдые ондоо хүдэлмэридэ хабаадуулха арга олгохо байна. Тэрэшэлэн пассажирнуудые хангахын зорилгоор, энэ жэлдэ Улан-Удэдэ шэнэ вокзал баригдаха юм.

Б. Бужигеев, Управлениин начальнигай орлогшо.

Шэнэ хүсөөр...

Улан-Удын сэмбын фабрикын коллектив 1949 оние амжалтатайгаар дүүргээд, шэнэ 1950 оние тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Энэ жэлдэ пальтогой шэнэ сортын сэмбэ үйлэдбэрилэгдэхэ байна. Бүтээн гаргаһан продукциин шанарые дээшэлүүлхын ба үндэр бүтээсэ туйлахын тулада хэдэ хэдэн шэнэ аппарадууд ба станогууд тодхоогдохонь. Тэрэшэлэн будалгын ба отделочнэ цехүүд үргэдхэгдэхэ юм.

Жэлэй түрүүшын үдэрһөө манай коллектив эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Январиин түрүүшын 10 хоног соо фабрикын хүдэлмэрилэгшэд нэгэдэхи сортын сэмбэ гаргалгые түсэбһөө гадуур 4 процентээр дээшэлүүлжэ шадаба. Будалгын цех фабрика соогоо социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Г. Смирнов, фабрикын главна инженер.

Нүхэр И. В. Сталинда амаршалганууд

Нүхэр И. В. Сталинай 70 наһанай ойтой дашарамдуулан, партийна, советскэ болон олониитын организацинуудһаа, ажалшадай коллективүүд, Советскэ Союзай гражданинууд, гүрэнэй, ниитын организацинууд ба хилын саанахи элдэб нюурнуудһаа И. В. Сталинай нэрэ дээрэ олон тоото амаршалганууд ерэжэ үргэлжэлһөөр.

Олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаһуухыень нүхэр Сталинда бүхы зүрхэнһөө хүсэһэн амаршалгануудые хүргэбэ:

ВКП(б)-гэй Тувинска обком ба областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

Николаевска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

Туркмениин Марийска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

Узбекистанай КП(б)-гэй Вухарска обком ба горком;

Брянска областиин, Калининай нэрэмжэтэ Клинцовскэ механическа заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

И. В. Сталинай нэрэмжэтэ Саратов-Москва газопроводой худэлмэришэд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Трубануудые бүтээдэг Московско заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Мосэнергиин Ажалай Улаан Тугай орденто № 9 ТЭЦ-эй худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Баку городой «Красный пролетарий» заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Москва городой Щербаковой нэрэмжэтэ комбинадай худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Советскэ городой целлюлозно-саарһанай комбинадай худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Бүд нэхэлгын Наро-Фоминска фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын Ленинэй орденто Московско академиин профессорнүүд, багшанар, студентнүүд, худэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

РСФСР-эй педагогическа наукануудай Академиин бодото гэшүүд, член-корреспондентнүүд, научна сотруднигууд, худэлмэришэд ба албахаагшад;

Советскэ Армиин дуунай ба пляскын А. В. Александровай нэрэмжэтэ, Улаан Тугта ансамблиин коллектив;

Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ, Ленинэй орденто Московско авиационно институдай профессорнүүд, багшанар, студентнүүд, худэлмэришэд ба албахаагшад;

Ленинэй орденто оперо ба баледэй Белорусска гүрэнэй Ехэ театрын худэлмэрилэгшэдэй коллектив;

СССР-эй элүүрые хамгаалгын Министерствын травматологиин ба ортопедиин Центральна институдай сотруднигууд;

Академик И. М. Губкинай нэрэмжэтэ, Ажалай Улаан Тугай орденто Московско нефтиин институдай студентнүүд, профессорнүүд, багшанар, научна сотруднигууд, худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй аппарадай худэлмэрилэгшэд;

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленинэй институдай научна сессидэ хабаадагшад;

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй аппарадай худэлмэрилэгшэд;

СССР-эй харгы замай Министерствын коллеги;

СССР-эй хүндэ индустриин предприятинуудые барилгын Министерствын коллеги;

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын коллеги;

СССР-эй нефтяной промышленностиин Министерствын коллеги;

СССР-эй химическэ промышленностиин Министерствын коллеги;

СССР-эй станок бүтээлгын Министерствын коллеги;

СССР-эй электропромышленностиин Министерствын коллеги;

СССР-эй совхозуудай Министерствын коллеги;

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын коллеги;

Ростовско областиин Мартыновска районой Кировскэ МТС-эй худэлмэришэд, трактористнууд ба албахаагшадай коллектив;

Краснодарска хизаарай Брюховецкэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд;

Азербайджанска ССР-эй Агдамска районой «Социализм» колхозой гэшүүд;

Краснодарска хизаарай «Заветы Ильича» колхозой гэшүүд;

Азербайджанска ССР-эй Зардобско МТС-эй трактористнууд, худэлмэришэд, албахаагшад ба мэргэжэлтэд;

Саратовска областиин Чапаевска районой «Победа» колхозой гэшүүд;

Горьковско областиин Балахнинска районой Мичуринай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд;

Сталинградска областиин Нижне-Чирскэ районой 7 партконференциин делегадууд;

ССР Союзай хүдөө ажахын машина бүтээлгын Министерствын худэлмэрилэгшэд;

Московско электролампова заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

«Ставропольнефть» трестын № 2 нефтьпромыслын худэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Минск городой Крупскаягай нэрэмжэтэ оёдолой фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Ленинградска загаһа-консервын «Пищевик» заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Ленинэй орденто Московско метрополитенэй худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Орехово-Зуево городой «Карболит» заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Московско трансформаторна заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Ново-Ногинска фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Москва городой Петр Алексеевэй нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Ленинэй нэрэмжэтэ Архангельска модоной заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

В. М. Молотовой нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Грампластинкануудые бүтээлгын Апрелевскэ заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Харгы замай Министерствын Люберецкэ электромеханическа заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Тельманэй нэрэмжэтэ Минскэ гуталай фабрикын худэлмэришэд, мастернууд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Московско прожекторнэ заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

СССР-эй металлургическа промышленностиин Министерствын худэлмэрилэгшэд;

СССР-эй артиллерийскэ наукануудай Академиин бодото гэшүүд ба член-корреспондентнүүд;

СССР-эй наукануудай Академиин В. В. Докучаевай нэрэмжэтэ хүрьһэнэй институдай научна сотруднигууд, албахаагшад ба худэлмэришэд;

Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ, Ленинэй орденто химико-технологическа Московско институдай профессорнүүд, багшанар, студентнүүд, худэлмэришэд ба албахаагшад;

Гүрэнэй Московско медицинскэ хоёрдохи институдай профессорнүүд, багшанар ба студентнүүд;

СССР-эй арадай танцануудай Гүрэнэй ансамблиин коллектив;

Ташкент городой, Куйбышевай нэрэмжэтэ, эхэнэрнүүдэй узбекскэ № 1 дунда һургуулиин багшанар ба һурагшад;

Алтайска хизаарай Барнаул городой железнодорожно районой Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ба ажалай инвалидууд, наһа барһан сэрэгшэдэй бүлэнэр ба пенсионернүүд;

Тамбовско областиин Граждановска районой Соколовско һургуулиин Сталинай нэрэмжэтэ дружинын пионернүүд.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй Белорусска университедэй худэлмэрилэгшэдэй коллектив;

СССР-эй наукануудай Академиин геолого-географическа отделениин Бюро ба геологическа наукануудай институдай сотруднигууд;

Дальна Востогой далайн пароходствын «Новосибирск» пароходой экипаж;

Московско хэблэлэй «Госзнак» фабрикын худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Казахска ССР-эй Кокчетавска областиин «Победа» колхозой гэшүүд;

Саратовска областиин Турковска районой «Мечты Ленина» колхозой гэшүүд;

«Большая Советская Энциклопедия» гэжэ Гүрэнэй научна хэблэлэй ба Главна редакциин сотруднигуудай коллектив;

СССР-эй Финанснуудай Министерствын худэлмэрилэгшэдэй суглаан;

Саарһанай промышленностиин худэлмэришэдэй профсоюзай Центральна Комитет;

СССР-эй оёдолой ба трикотажна промышленностиин худэлмэришэдэй профсоюзай Центральна Комитет;

СССР-эй медицинскэ худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Центральна Комитет;

Үхибүүдэй литературын Гүрэнэй хэблэлэй худэлмэрилэгшэд;

Мексикын Коммунистическэ партиин Центральна Комитет;

Венецуэлын Коммунистическэ партиин Национальна Комитет;

Кубагай Арадай-социалистическэ партиин Национальна гүйсэдхэхэ Комитет;

Чехословацка Республикын Национальна Суглаан;

Венгерскэ Парламент;

Албаниин Арадай Республикын Арадай Суглаанай Президиум;

Монгол Арадай Республикын Бага Хуралай Президиум,

Албанска эхэнэрнүүдэй Союз;

Советскэ Союзай бельгийскэ ханинуудай Национальна Комитет;

Гэгээрэлэй худэлмэрилэгшэдэй уласхоорондын нэгэдэл;

Польшын столица Варшавын Рада Народова;

Текстильнэ ба оёдолой промышленностиин ажалшадай профсоюзуудай уласхоорондын нэгэдэлэй административна комитет;

Болгаро-советскэ хани барисаанай Союзуудай управительнэ Совет;

Советскэ эхэнэрнүүдэй антифашистска Комитет;

Ленинэй орденто ба Ажалай Улаан Тугай орденто Ореховско Николаевай нэрэмжэтэ хлопчатобумажна комбинадай худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Ижевскэ металлургическа заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

«Серп и Молот» гэжэ Саратовска заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

СССР-эй станко-бүтээлгын Министерствын Киржачска инструментальна заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Кемеровскэ анилино-шэрдэлгын заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

Первомайск городой Октябриин 25-най нэрэмжэтэ машино-бүтээлгын заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

«Красноярскуголь» комбинадай предприятинуудай худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

«Пролетарий» гэжэ Новороссийска цементнэ заводой худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Прокопьевск городой, Сталинай нэрэмжэтэ шахтын худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Бурят-Монгол АССР-эй Кяхтын гуталай фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Дзержинскиин нэрэмжэтэ Воронежско паровозо-заһабарилгын заводой худэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад;

Карагандинска нүүрһэнэй бассейнэй шахтёрнууд ба шахто-бүтээгшэд;

ССР Союзай хүндэ машина бүтээлгын Министерствын худэлмэрилэгшэд;

ССР Союзай авиационно промышленностиин Министерствын худэлмэрилэгшэд;

ССР Союзай нүүрһэнэй промышленностиин Министерствын худэлмэрилэгшэд;

Л. М. Кагановичын нэрэмжэтэ Минскэ гуталай фабрикын худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

ВКП(б)-гэй Хойто-Осетинскэ обком, Хойто-Осетинскэ АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Совет;

Казахстанай КП(б)-гэй Кустанайска обком;

ВКП(б)-гэй Тюменскэ обком ба областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

Владимирска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

ВЛКСМ-эй Куйбышевскэ обком ба горком;

ВЛКСМ-эй Тюменскэ обком;

ВКП(б)-гэй Ставропольско горком ба городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

Украинын КП(б)-гэй Ужгородско окружком;

ВКП(б)-гэй Ростовско горком ба городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

ВЛКСМ-эй Московско обком ба горком;

ВКП(б)-гэй Смоленскэ горком ба городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком;

Воронежско областиин Лискинскэ районно 17-дохи партконференци;

Грузиин КП(б)-гэй Батумска горком;

Украинын КП(б)-гэй ЦК-гэй ба Украинын ЛКСМ-эй ЦК-гэй аппарадай худэлмэрилэгшэд;

ССР Союзай электропромышленностиин Министерствын худэлмэрилэгшэд;

ССР Союзай хүндэ индустриин предприятинуудай барилгын Министерствын худэлмэрилэгшэд;

Машина бүтээлгын ба прибор-бүтээлгын худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК;

Украинын КП(б)-гэй Закарпатска областьдохи Тячевска окружкомой 8-дахи пленум;

Украинска ССР-эй профсоюзуудай республиканска Соведэй Президиум;

Ворошиловай нэрэмжэтэ, Ажалай Улаан Тугай орденто металлургическа заводой 7-дохи партконференци;

Үнгэтэ металлургиин худэлмэришэдэй профсоюзай ЦК;

Башкирска АССР-эй Черниковскэ городской 4-дэхи партконференци:

ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой обком.

СССР-эй наукануудай Академиин географиин Институдай научна сотруднигууд, албахаагшад ба худэлмэришэд;

РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын Министерствын П. А. Герценэй нэрэмжэтэ Центральна научно-шэнжэлэлгын онкологическа институдай сотруднигууд;

Эстонско ССР-эй наукануудай Академи;

СССР-эй искусствын худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК;

СССР-эй авиационно промышленностиин Академиин профессорнүүд, багшанар, һурагшад, худэлмэришэд ба албахаагшад;

Бауманай нэрэмжэтэ Ажалай Улаан Тугай орденто Московско техническэ дээдэ училищиин профессорнүүд, багшанар, студентнүүд, худэлмэришэд ба албахаагшад;

«Комсомольская Правда» газетын редакциин худэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Воронеж городой искусствын эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэд ба уранзохёолшод;

ССР Союзай Гүрэнэй симфоническэ оркестрын музыкантнууд;

Нью-Йоркдо байгаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин дэргэдэ СССР ба УССР-ые түлөөлхэ эвргаануудай ба ТАСС-эй таһагай худэлмэрилэгшэд;

Белорусска ССР-эй, Бобруйска областиин Кличевскэ районой багшанарай районно суглаан;

Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ Семипалатинска педагогическа ба багшанарай институдай студентнүүд, профессорнүүд, багшанар, худэлмэришэд ба албахаагшад;

Куйбышевска гүрэнэй медицинскэ институдай студентнүүд, профессорско-багшанарай состав, худэлмэришэд ба албахаагшад;

Алтайска хизаарай Ребрихинскэ районой багшанарай хамтын суглаан;

«Литературна газетын» редакциин худэлмэрилэгшэдэй коллектив;

ССР Союзай элүүрые хамгаалгын Министерствын худэлмэрилэгшэд;

Мексикэдэ байгаа Советскэ посольствын худэлмэрилэгшэд;

Бурят-Монголой АССР-эй Бичурын аймагай, комсомольско 10-дахи конференциин делегадуул;

Тамбовско областиин Туголуковско районой, Алексеевскэ сельсоведэй «Пятилетка в четыре года» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд;

Алтайска хизаарай, Косихинска МТС-эй худэлмэришэд, механигууд, комбайнернууд ба трактористнууд;

Саратовска областиин Екатериновска районой, «Индустриальный» гэжэ тарянажалай совхозой худэлмэришэд, албахаагшад ба мэргэжэлтэд;

Кемеровскэ областиин, Промышленновско районой «Новый путь» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхознигуудай суглаан;

Харьковска областиин Липецкэ МТС-эй худэлмэришэд, комбайнернууд, трактористнууд ба албахаагшад;

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Колхозно парторганизацинуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг болохо

(Партийна организацинуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрэһээ)

Закаменай аймагай Утаата Далахайн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй. Малынь олоороо һубайраа. Түл абаха түсэб, жэшээлхэдэ, моридоор оройдоо 54 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Малые ороондо оруулха түсэб үнгэрһэн жэлдэ баһал дүүргэгдээгүй. Партийна организаци малайнгаа түлтэрые яажа һайжаруулхаб гэжэ гүнзэгыөөр шэнжэлэн харадаггүй, бодомжолжо үзэдэггүй, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө һаналаа табидаггүй.

Колхоз ороолһото культурануудые болон хартаабха горьтойхон таридаг. Тарянажалаа агротехническэ дээдэ хэмжээндэ ябуулха хэрэгтэ парторганизаци баһал ёһотой анхаралаа табидаггүй. Тиимэ дээрэһээ тус колхоз үнгэрөөшэ жэлдэ ороолһото культура ба хартаабхын тон бага ургаса абаһан байха юм.

Энэ колхозой партийна организаци эмхидхэлэй талаар һула, тэрэнэй гэшүүдынь политическэ эрдэм багатай байһан дээрэһээ артелиин правлениин ажахын ажал-ябуулгые хинаха үүргэеэ дүүргэнэгүй. Энэ дутагдал хадаа артелиин гээгдэжэ ябаһанай нэгэн гол шалтагаан мүн.

Тус парторганизаци тон түлюур байдалтай байба. Жэлэй турша соо оройдоо 11 суглаан үнгэргэгдөө. Тэдээн дээрэ дийлэнхидээл колхозой ажахын зарим асуудалнууд табигдадаг, харин гүнзэгы политическэ удхатай, ниитэ партийна асуудалнууд оройдоошье табигдадаггүй байгаа. Партийно-политическэ асуудалнууд ингэжэ сэгнэгдэдэггүй дээрэһээ 11 коммунистнуудайнь 9-ниинь үзэг бэшэг бага мэдэхэ гү, али оройдоошье мэдэхэгүй байха юм. Эндэ эмхидхэгдэһэн политһургуули ба юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ һургуули хэлэшэгүй муугаар худэлдэг. Хоёр һара хахадай турша соо политһургуулида оройдоо хоёр заняти, юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ һургуулида — оройдоо нэгэ заняти үнгэргэгдэһэн байха юм.

Колхознигуудай дунда олониитын-политическэ худэлмэри мүн лэ һулаар табигдаһан байба. Эндэхи агитколлективтэ 12 агитатор бии гэжэ тоологдодог аад, тэдэнэрынь юушье хэдэггүй. Партийна организаци олониитын-политическэ худэлмэриин түсэбшье табидаггүй.

Партийна организаци хадаа колхознигуудые культурын талаар хангаха, колхозно центрые болбосон болгохо асуудалнуудые шиидхэдэггүй байна. Колхозой клуб ба уншалгын байшан ёһотой һайнаар тухеэрэгдөөгүй, шэмэгдээгүй, тэрээнһээ гадна түлэгдэдэггүй юм. Таарамжагүй, хүйтэн гэр соо медицинскэ пунктнь худэлөө боложо байдаг юм. Һүүлэй арбан жэл соо энэ колхоздо шэнэ барилга хэгдээгүй байһанаа тон һаяхан лэ правлениин гэр ба бишыхан бани баригдаба.

Партийна организаци социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хамаардагшьегүй. Энээнһээ байтагай, зарим коммунистнуудынь ажал дээрэ һайн жэшээ харуулжа ябахын оронда, харин өөһэдөө олоной һүүлдэ шэргүүлдэжэ ябадаг. Жэшээлхэдэ, коммунистка Дармаева даажа абаһан 60 хонинһоо оройдоо 15 хурьга абаһан байна.

Һаяхан Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой парторганизацида тоосоото-һунгуулиин суглаан боложо үнгэрбэ.

Колхозой ниитын ажахы иимэ түлюур байхадаа коммунист бүхэнэй һанаае ехээр зобоохо ёһотой. Тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ тэдэнэр колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдые хатуугаар шүүмжэлхэ, дутуу дундануудынь заажа үгэхэ бээзэ гэжэ хүлеэгдээ һэн. Теэд, суглааниинь абяа аниргүйхэн үнгэрөө. Парторганизациин ба колхозой правлениин худэлмэриин дутагдалнууд тухай нэгэшье хүн гансашье үгэ хэлээгүй. Дутуу дундануудаа, хог богоо гэр соогоо дараад лэ байха, һайн муугаа элирхэйлэлсэхэгүй гэһэн иимэ партийнабэшэ, бүтүү бүгшэм оршон байдал Далахайн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо байдагынь эли болобо.

Энэ парторганизациин секретарь байһанаа һая колхозой правлениин түрүүлэгшэ болоһон нүхэр Ванчиков тоосоото элидхэл хэхэ ёһотой байһан аад, суглаа зарлаһан бэеэрээ морёо хүллөөд ябашоо.

Парторганизациин секретариин орлогшо нүхэр Сосоровагай эрдэмээр бага дээрэһээнь тоосоото элидхэлые оройлоошье ондоо хүн, избач Дымбрылов хэхэ баатай болоо һэн. Тиимэһээ, тоосоото суглаанай идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэһэниинь гайхалтай бэшэ.

Ганса Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой парторганизацида бэшэ, харин аймагай олон парторганизацинуудта партийно-политическэ ба партийно-эмхидхэлэй худэлмэри иимэ һулаар табигданхай юм.

Хэдэн олон жэлай турша соо *политическэ ба эмхидхэлэй худэлмэрие* Закаменай парторганизацида газаашалжа байдагынь иимэ халагламаар хойшолонтой байна бшуу.

ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой худэлмэрилэгшэд аймагай холын колхозуудаар үсөөн ябадаг. Далахайн, Санагын ба бусад колхозуудтахи партийна организацинууд эмхидхэлэй талаар һула байһан түладаа партиин айкомой зүгһөө саг үргэлжын туһаламжа эринэ.

Аймаг соо һая боложо үнгэрһэн тоосоото-һунгуулиин партийна суглаанууд болбол колхозно парторганизацинуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ ВКП(б)-гэй айкомой хойшолоо һайжаруулха ёһотой болоһые үшөө дахин харуулба.

А. Костеев.

Юунэй яарал болооб?

Партийна суглаан болохо юм гэжэ хэншье мэдээгүй. Декабриин 24-дэ Түнхэнэй аймгүйсэдкомой дэргэдэхи парторганизациин секретарь гэб-гэнтэ суглаа зарлаад лэ, тоосоогоо хэхэмни гэбэ.

Теэд, коммунистнууд тон ехээр гайхалдажа, энэ яаралтай суглаае хойшолуулхые дурадхахадань, секретарь зүбшөөжэ үгөөгүй.

Иимэ яаралтай, нюдэнэй сабшаха зуура үнгэргэгдэһэн суглаан ямаршье үрэ үгөөгүй. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл болоогүй, худэлмэриин дутагдалнууд элирүүлэгдээгүй үлэшөө.

Юунэй яарал болооб?

С. Андыков.

Аймагай лекторскэ группа

Аймагай лекторскэ группа (Сэлэнгэ) 17 лекторнүүд-общественнигүүдһээ бүридэнэ. Һаяхан ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдком лекторскэ группын составые хаража үзэһэн ба баталһан байна.

Лекторскэ группа соо естественно-научна, олониитэ-политическэ, хүдөө ажахын, экономическа секцинүүд бии болгогдоо.

Лекторскэ группын секцинүүд дээрэ иимэ лекцинүүд хаража үзэгдөөд, группын зүблөөн дээрэ баталагдаба гэбэл: «Сталин—коммунизм байгуулалтые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша», «СССР дотор ажалшадай материальна тэнюун байдалай һайжаралга», «Малай үбшэнүүд ба тэдэниие эмшэлхэ хэмжээнүүд» болон бусад.

Лекторнүүд — общественнигүүд болбол аймагай ажалшадай дунда лекцинүүдые саг үргэлжэ уншана. Аймагай лекторскэ группын гэшүүд хадаа колхозуудта, МТС-тэ гарахадаа хүдөөгэй лекторинүүд ба тэдэнэй гэшүүдтэ, мүн кустовой лекторскэ группануудта методическа болон консультативна туһаламжа үзүүлнэ. Аймаг соо 41 лекторнүүдтэй хүдөөгэй 7 лекторинүүл, 16 лекторнүүдтэй 2 кустовой лекторскэ группанууд бии.

Һаяхан аймагай лекторскэ группын зүблөөн болоо. Үргэн ниитэ ажалшадай дунда лекционно пропагандые шангадхахын тула хүдөөгэй бүхы лекторинүүд ба кустовой лекторскэ группануудта хандаһан хандалга тус зүблөөн дээрэ абтаба.

В. Бадашкеев.

Культурно-гэгээрэлэй худэлмэрилэгшэдэй семинар

Мүнөө Кабанскын, Тарбагатайн, Яруунын ба Закаменай аймагуудта культурно-гэгээрэлэй худэлмэрилэгшэдэй хоёр долоон хоногой семинар үнгэргэгдэжэ байна. Семинарта хабаадагшадта «ВКП(б)-гэй түүхын хураангы курс» тухай, ниитэ-политическэ ба естественно-научна темэнүүдээр лекцинүүд уншагдана.

Ц. Цыдыпов.

Манай республикын экрануud дээрэ «Сталинградска байлдаан» *) (хоёрдохи сери) гэжэ ураннайханай шэнэ фильм тон ехэ амжалтатайгаар харуулагдажа эхилээ.

Энэ хадаа Сталинград гэһэн һүр жабхаланта нэрэдэ дүүрэн харюусаһан, советскэ кинематографиин гайхамшагта һайхан зохёол мүн. Бидэнэр болбол «Сталинградска байлдаан» гэжэ фильмын нэгэдэхи серидэ Эхэ оронойнгоо баатар солото Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй асари ехэ хэрэг үйлэ, агуу ехэ багша, мүнөө сагай эрхим дээдэ полководец генералиссимус Сталинай сэрэгэй искусствын илалтые хараа һэмди.

—Сталинград шадар контрдобтолгоёо ноябрьда эхилхэбди, — гэһэн нүхэр Сталинай һүртэ үгэнүүдээр энэ фильмын нэгэдэхи сери дүүрэнэ.

Советскэ кино харагшад болбол эдэ үгэнүүдые зүрхэндөө хадан, 1942 оной үедэхи нэтээр лэ саашанхи ябуулганууудай эхилхыень хүсэн һанан ябадаг һэн. Мүнөө энэ хүсэл һанал хангагдаба.

«Сталинградска байлдаанай» хоёрдохи серинь Сталинград шадар немецко-фашистска сэрэгүүдые хүреэлгын ба усадхалгын Сталинска стратегическэ түсэбэй дүүргэлтые, советскэ арадай агуу ехэ сэрэгэй шэн габьяае, тэрэнэй асари ехэ эрэлхэг зориг ба хатуу байлдаае, Сталинград шадар Советскэ Армиин илалтые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша Верховно Главнокомандалагша нүхэр Сталинай түүхэтэ ехэ үүргые гайхамшаг хүсэтэйгөөр, тон үнэнөөр харуулна.

...1942 оной октябриин эсэс.

Советскэ хүнүүдэй, тэрэ үедэ Сталинград шадар дайлалдажа байһан хүнүүдэй һанаанда хүндэ хүшэр, һүртэ үдэрнүүдэй амисхал хүдэлнэ. Экран дээрэ кино хаража һууһан мүртөө, эгээл тэрэ үедэ бусаһан мэтэ хүнүүдэй сэдьхэл зангидагдана...

Немецүүд шэнэ дивизи ба зуун табин танкнуудые байлдаанда оруулаад, тракторна заводые эзэлнэ. «Баррикада» завод тээшэ тэдэ зүдхэнэ. Дайсан болбол солото 62-дохи армиие таһар хубаагаад, бута сохихо хүсэлэнтэй.

Советскэ кинематографиин искусство болбол тэрэ үелэхи агуу ехэ хэрэгүүдые шиидхэжэ байһан Москва, Кремль, нүхэр Сталинда кино харагшадай анхаралые хандуулна. Кремль соо нүхэр Сталинай кабинет. Нүхэр Сталинай этигэл ехэтэй, хүсэтэ үгэнүүд соностоно:

—Саашаа сухарижа болошогүй... Сталинградые гартаа барижа байха гээшэ имагта шухала удхашанартай,— гэжэ нүхэр Сталин генерал-полковник Василевскидэ захиралта үгэнэ.

Сталинград шадар манай контрдобтолгын бэлэдхэл ябажа байна. Гэбэшье, шадархи сэрэгүүдэймнай байлдаан бүри хүндэ болоно. Волга мүрэн вайртажа, сталинградецуудта эдеэ хоол, буу зэбсэг, һомо тобшо абаашаха арга, тэндэһээ шархатаһан хүнүүдые эвакуацилха арга бэрхэтэйл болоно байна. Энээниие нүхэр Сталин өөрөө тэндэ байһандал мэдэжэ, Сталинград хамгаалагшадта туһалха бүхы хэмжээнүүдые абана.

Нүхэр Сталинай халуун анхарал оролдолгоор, тэрэнэй гайхамшагта хүтэлбэреэр зоригжуулагдаһан сталинградецуудай зүрхэндэ мүхэшэгүй зориг, унтаршагүй хүсэл бадарна. Сталинградецууд Октябрьска революциин XXV жэлэй ойн урда тээ агуу ехэ багша ба вождь нүхэр Сталинда зүрхэнэйнгөө халуун үгэнүүдээр хандажа, Сталинград манай гарһаа гарахагүй, наһа амяа үгэхөөр бэлэнбди гэжэ тангариглана.

Генерал Чуйковой, генерал Людниковэй боецууд ба офицернүүдэй хүсэн тон ехэ — хүнэй зоосо зула втигэл мандуулна. Ямар хатуу, ямар хүсэтэй зориг бэ! Энэ хадаа агуу ехэ Сталинаар хүтэлбэрилэгдэгшэ советскэ хүнүүдэй зориг гээшэ! Энэ зориг немецкэ сэрэгүүдые бута дараа. Энэ зориг бидэндэ илалта асараа.

Тэрэ үеын үдэрнүүд удаа дараалан урасна.

...Кремлиин Андреевскэ зал. Октябрьска революциин XXV жэлэй ойн баярай заседани. Советскэ хүнүүдэй сэдьхэл ухаанда бата һайханаар хадууһан, нүхэр Сталинай нарата үгэнүүд баһа соностоно:

—Улаан Армиин шэнэ сохилтонуудай хүсые дайсанай үзэхэ үдэр холо бэшэ. Манайдашье баяр найр болохо байха

Баяр найр ерээ.

Ноябриин 19-нэй үдэр. Баруун-Урда, Сталинградска ба Донской фронтнуудай сэрэгүүд добтолгодо бэлэн. Нүхэр Сталин телефоной трубка абажа: «Эхилэгты, нүхэр Василевский» гэжэ захирна...

Хэдэн мянган ехэ буунуудай, миномедуудай нэрьеэн газар дэлхэй доһолгобо. «Катюшын» суранзан сахилгаан тэнгэриие һолонготуулан зурана. Үбэлэй хүйтэн агаар советскэ авиациин хүсэтэ дуунһаа дулаасан зэдэлнэ. Газар тэнгэри хоёр ниилэһэндэл, хөөмэгтэн харалан бархайна. Немецкэ дотнууд, батарейнууд бутаргагдан, зомгол болон хиидэнэ. Фрицүүд амяа алдан, ухаа бодолоо гээн, иишэ-тиишээ зүг туһагүй гүйлдэнэ. Немецкэ генералитетэдэ энэ сохилто һанагдаагүй байгаа. Нэгэ генерал үшөө нойрһоо һэреэгүй, энэм зүүдэн гү гэжэ һанана хэбэртэй...

Теэд зүүдэн бэшэ, энэ советскэ үһөөгэй сохилто, дайсаниие даран сохихо добтолго!

Фильмын авторнууд болбол бүхы анхаралаа фронт дээрэхи үйлэнүүдтэ хандуулбашье, тон богонихоноор аад, гайхалта хүсэтэйгөөр, тодо һонороор советскэ тылые харуулжа шадана. Энээниие иимэнүүд тоонууд гэршэлнэ: дайсанда ухалайнь сохилто хэхэ зэбсэг советскэ хүнүүд өөрынгөө армида үгөө. Энэнь 1000 самолёдууд, 1140 танкнууд, 5692 ехэ буунууд, 11400 миномедууд!

Советскэ сэрэгүүдэй сохилто сахилгаан мэтэ түргэн. Хэдыхэн хоноод, ноябриин 23-да генерал Василевский нүхэр Сталинда мэдээсэнэ:

—Нүхэр Сталин, мүнөөдэр, ноябриин 23-да Сталинград шадархи немецкэ группировкые хүреэлгэ дүүрээ гэжэ мэдээсэхэ золтой байнаб.

...Экран дээрэ нүхэр Сталинай кабинет харуулагдана. — Паулюсай группировкые усадхалга тон богони болзор соо хэгдэхэ ёһотой. Бидэ болбол бусад шэглэлнүүд дээрэ ябуулга хэхын тула манай нилээд ехэ хүсэнүүдые сүлөөлхэ ёһотойбди.

Нүхэр Сталинай гайхамшагта стратегическэ гени мүн энэ хүндэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга хангаба.

Манай баатар сэрэгүүд 1943 оной январиин 10-да эхилээд, февралиин 2-то Паулюсай группировкын усадхалгые түгэсхөө.

Немецкэ сэрэгүүдэй һүүлэй үдэрнүүд айхабтар тодоор ба хүсэдөөр харуулагдана. Хэдэн мянган немецкэ солдадууд, офицернүүд—Гитлерэй эдэ шэлэгдэмэл сэрэгүүдэй унхигүй үлэгдэлнүүд —хүн амитанай харагшагүй муухай, һангирхай, үлэн хооһон юумэнүүд советскэ гвардеецын жада доро мүнхинэд. Мэ шамай, хүнэй газарта обтоо һэн гүт? Тэрэнээ олоош!

Паулюс Шмидт хоёр машина соо һуугаад, һандаржа бутарһан, дууһан сохигдоһон сэрэгүүдэйнгээ пленнэ колонноор ябанад. Гитлерэй эрхим генерал, Баруун Европые һүрдүүлһэн фон-Паулюс сэрэгүүдэйнгээ һүүлшын «парад» нигэжэ угтаа.

«Сталинградска байлдаан» гэһэн фильмын хүсэниинь юуб гэхэдэ, эндэ сталинска сэрэгэй наукын бадаран мандаһые, Сталинска стратегиин илагдашагүй түгэс хүсые тон элеэр, тон ойлгосотойгоор харанабди. Тиихэтэй хамта немецко-фашистска армиин генералитедэй, тэрэнэй «фюрер» Гитлерэй бирагүй, мохоо молхи стратегиие баһал тодоор харанабди.

...Сталинград шадархи байлдаан дүүрээд, советскэ сэрэгүүд газар дээрэһээн дайсанай үлдэн намнагдын һүртэ добтолгоёо үргэлжэлүүлнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай домог түүхэ гэһэн бэшэгтэй, алтаар бэшэгдэһэн номой хуудаһан жабхаланта һүртэйгөөр хаагдажа,

«Сталинград болбол немецко-фашистска армиин эсэсынь байһан юм, Сталинградска байлдаанһаа хойшо немецүүдэй заһаржа шадаагүйнь мэдээжэ. Сталин» гэһэн түүхэтэ үгэнүүд зурагдана.

Энэ фильм хараад байхада, советскэ арадай гайхамшагта илалтые зоригжуулагша агуу ехэ, сэсэн мэргэн багша Сталиндаа үшөө дахин баяр хүргэжэ, Танай гениальна хүтэлбэреэр бидэнэй ажаһуудаг, тэмсэдэг ба иладаг гээшэ советскэ хүнүүдэй ёһото жаргал, ёһото зол хубинь мүн гэжэ дабтан дабтан хэлэхэ урма зориг бадаран хөөрэнэ.

В. Иволгин.

*) „Сталинградска байлдаан" /хоёрдохи сери/. Сценаринь Сталинска шангай лауреат Н. Виртын. Постановконь РСФСР-эй габьяата артист. Сталинска шангай лауреат В. Петровой. Режиссерынь Досталь. Главна операторынь Ю Екельчик. Композитор А. Хачатурян. „Мосфильм" киностуди 1949 ондо гаргаба.

1950 ондо манай түсэбүүд

Иимэ зохёолнуудни хэблэгдэхэ

Минии бэшэжэ байгаа «Доржи Банзаров» гэжэ романай 1-дэхи номынь 1950 ондо хэблэгдэхэ юм. Энэ ном соо Бурят-Монголой түрүүшын эрдэмтын бага наһанай жэлнүүд харуулагдана. Гадна, шэнэ рассказуудай сборник хэблэлдэ бэлэдхэжэ гаргахаб. Мүн ород хэлэн дээрэ оршуулагдаһан шүлэгүүдэймни сборник ба «Банзаровай лагван» гэжэ минии повесть ород хэлэн дээрэ хэблэгдэхэ байна.

1950 ондо хэблэгдэхэ номуудайнгаа идейнэ үндэр хэмжээтэй, уранһайханайнгаа, үгэ найруулгынгаа талаар һайн шанартай байхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, оролдолгоёо сүм хандуулхаб.

Чимит Цыдендамбаев, уранзохёолшо.

Малажалаа дэбжүүлхын түлөө тэмсэхэб

Гараха февраль һарада Бурят-Монголой зооветинститудай 5-дахи курсые дүүргэжэ, зоотехник мэргэжэлтэй болоод, хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ байнаб. Советскэ дээдэ һургуулида һуралсажа шудалһан эрдэм мэргэжэлээ мичуринска түрүү наукын үндэһэ һуурие баримталан бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ байнаб.

Колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухай парти ба правительствын түүхэтэ тогтоолые өөрынгөө хүдэлмэрилһэн участок дээрээ амжалтатайгаар дүүргэлсэхын түлөө тэмсэхэб.

Ц. Жамаранова, Доржи Банзаровай стипендиатка.

МОДО БЭЛЭДХЭЛ ДЭЭРЭ

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө

Баруун-Тарбагатайн леспромхозой «Эрий» гэжэ участогта Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой модошод хүдэлмэрилнэ. Эдэнэр февралиин 1 хүрэтэр модо шэрэхэ түсэбөө дүүргэжэ, Советскэ Армиин һайндэр болотор түсэбһөө гадуур 2 мянган кубометр модо таллуулха гэһэн уялга абаад, аймагайнгаа бүхы модошодые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан юм.

Мүнөө эдэ сезоннигууд бригадир нүхэр Гомбоевой хүтэлбэри доро һайн эмхидхэлтэйгээр, амжалта ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Модошон бүхэндэ тусхайта хүдэлмэриинь түлбэри ба нормо гүйсэд ойлгуулагданхай.

Модо таллуулга дээрэ хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Данилов, Балданов ба бусад үдэр бүриингөө нормые 100 гаран процент дүүргэнэ. Сезонно түсэбайнгөө дүүргэлтые 70 процент болгоо.

Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой модошод мүн лэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэд. Колхозойнь түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов модошодойнгоо хүдэлмэриие ходолоо ерэжэ шалгадаг, шухала хэрэгсэлтэй эдеэ хоолой зүйлөөр ба фуражаар гүйсэд хангадаг байха юм. Тиимэ дээрэһээнь сезоннигуудынь модо бэлэдхэхэ даалгабарита түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Мүнөө модо бэлэдхэлгынгээ түсэбые 83,3 процент дүүргээ. Түрүү стахановец Даши Доржиев гэгшэ өөрынгөө шэн зоригто ажалаар үдэр соогоо 12 кубометрын орондо 20—21 кубометр модо отолжо, леспромхозойнгоо бүхы хүдэлмэришэдтэ үльгэр жэшээ харуулна.

Иигэжэ, эдэ колхозуудай модошод Эхэ орондоо һайн шанартай модо ехээр үгэхын тула өсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллана.

А. Нагаслаев.

Уялгануудаа улам дээшэлүүлнэ

Курбын леспромхоздо хүдэлмэрилжэ байһан колхознигууд-сезоннигуудай дунда модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбүүдээ болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Хориин баТориин аймагуудай колхозуудай модошод бүхы хүсэеэ гарган хүдэлмэрилжэ, байгша оной январиин 1 хүрэтэр горьтойхон амжалтануудые туйлаба. «Шэнэ ажал» колхозой (Хори) сезоннигууд бригадир нүхэр Бальжировай хүтэлбэри доро ажаллажа, модо бэлэдхэхэ түсэбөө 120 процент, модо шэрэхэ түсэбөө 100 процент дүүргэбэ. Мүн «III Интернационал» ба Ждановай нэрэмжэтэ колхозуудай сезоннигууд модо бэлэдхэлээ 90-ээд процент болгоо. Шэрэлгээ 120 процент дүүргэһэн байна. Ториин аймагай «Красное знамя», Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудайхид модо бэлэдхэлэйнгээ даалгабаринуудые 85—90 процент болгобо.

Модо таллуулга дээрэ стахановецууд Жамбалов, Дамбаев, Бальжиров ба бусад үдэрэй нормын ёһоор 9 кубометрын орондо 18—20 кубометр модо таллуулна. Модо отологшод Дондитов, Мухамеддинов, Ибатулин гэгшэд үдэр бүриингөө нормые 200 процент дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн ябанад.

Һаяхан «Шэнэ ажал» колхозой модошод үнгэрэгшэ жэлдэ абаһан уялгануудаа хаража үзөөд, бага гэжэ тоолобо. Тиин, сезонно түсэбөө Советскэ Армиин һайндэр—февралиин 23 хүрэтэр дүүргээд, сезоной дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 2.000 кубометр модо бэлэдхэхэ, 5.000 кубометр модо шэрэхэ гэһэн бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа.

Тэдэнэр мүнөө модо бэлэдхэл дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан республикын бүхы колхознигууд-сезоннигуудые социалистическэ мүрысөөндэ уряал, ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа байна.

К. Скворцов.

Шефскэ туһаламжа

Ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые гүйсэдхэхэ хэрэгтэнь туһалхын тула Хориин леспромхозой ба дунда һургуулиин коллективүүд аймагай колхозуудай һүнэй—товарна фермэнүүдые шефтээ абаха үүсхэл гаргаба.

Хориин леспромхозой партийна организаци Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой МТФ дээрэ улаан булан түхеэрээд, колхозой малшадта даам, домино, мандолина абажа үгөө. Мүн «Дайшалхы хуудаһа» гаргаһан ба элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна. Тиихэдэ Хориин дунда һургуулиин багшанар ба һурагшад Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшадта туһалһан байха юм.

А. Агильдин.

Уншагшадай бэшэгүүдһээ

Агитационно хүдэлмэриин аша үрэ

Би хадаа 1949 оной июнь һараһаа эхилжэ, Закаменай аймагай, Үлэгшэнэй сомоной уншалгын байшанһые даагша болоһон хүм. Уданшьегүй уншалгымнай байшан хүдөөгэй клуб болоо һэн. Клубайнгаа гэрыень заһабарилжа, үбэлдэ һайнаар ажаллахын тулада нилээд хүдэлмэри ябуулаабди. Мүнөө клубаймнай дэргэдэ библиотекэ нээгдэнхэй. Журналнууд болон газетэнүүдые абажа байдаг болообди.

Арад зоной дунда агитационно хүдэлмэри дэлгэрүүлхын тулада агитаторнууд томилогдоод хүдэлмэрилжэ байна. Колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөлгын гурбан жэлэй түсэб тухай хөөрэлдөөнүүд колхознигуудай дунда хододоо ябуулагдажа байдаг. Агитационно энэ хүдэлмэриин аша үрэнь элеэр харагдана. Сомоной колхозууд хэлаа малажалые хүгжөөхэ жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. 1949 ондо «1 Мая» колхоз малажалые хүгжөөхэ түсэбөө эбэртэ бодо малаар—100 процент, хонн ямаадаар—100, гахайгаар—102, тахяагаар—100 процент дүүргээ. Калининай нэрэмжэтэ колхоз баһал ниимэрхүү амжалтануудтай. Агитаторнууд болбол малшадай хоорондо социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлгэдэ туһална.

«1 Мая» колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Ц. Ульзутуев, энэ колхозой эрхим һаальша, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Ц. Цыбенова, Калининай нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша нүхэр Д. Шагдоржапов гэгшэд агитационно хүдэлмэри дэлгэрүүлгэдэ һайнаар туһалнал.

Манай агитаторнууд хадаа колхознигуудай гэртэнь ошожо, номууд болон газетэнүүдые уншажа үгэнэ.

Саашадаа колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулхабди.

Б. Дармаин. Үлэгшэнэй сомоной хүдөөгэй клубые даагша.

Магтаалтай малшад

Залуу басагад А. Китаева, Ф. Петрова гэгшэд малажал дээрэ хүдэлмэрилһөөр үни удаан болоошьегүй һаа, ажал дээрээ амжалта туйлажа, Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой (Тарбагатай) гэшүүдэй дунда магтаалтай болонхой.

Эдэнэр 1949 ондо даажа абаһан бүхы малаа гарзагүйгөөр ондо оруулаа. Зун, намарай үедэ бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, малаа һайнаар адуулһанай ашаар, үхэрнүүдээ үбэлэйнь байрада тарганаар оруулаа һэн.

Мүнөө эдэ хоёр малшад үбэлэй үедэ улам ехэ харюусалгатайгаар хүдэлмэрилэн, үхэр малаа бүри һайнаар харууһалжа байна.

К. Антонов.

Зохихо хэмжээ абанагүй

«Бурмонголлес» трестын Черемуховско леспромхозой модо бэлэдхэл дээрэ Кударын аймагай колхозуудай сезоннигууд хүдэлмэрилжэ байна. Модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ түсэбүүдээ болзорһоонь урид дүүргэхын тула тэдэнэр бүхы хүсөө гарган тэмсэнэ.

Гэбэшье, леспромхозойнь дирекци модошодойнгоо хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар үүсхэл гарганагүй.

Сезоннигууд модо отолһон талмай дээрэхи гэшүүһэ болон мэлбүүһэнүүдые суглуулгада шухала хэрэгтэй захын түмэр аса ба тармуурнуудаар хангагдаагүй. Бригада, звено бүхэндэ үдэр бүриин тусхайта даалгабаринууд үгтэнэгүй.

Гадна, модошодой дунда худалдаа наймаа яаха аргагүй муугаар эмхидхэгдэнхэй. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалга хододоо таһалдадаг. Леспромхозой ОРС модошодые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар һайнаар ханганагүй.

Леспромхозой директор нүхэр Васильев эдэ дутуунуудаа усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

П. Дорофеев.

„Б. М. Үнэн“ газетын бэшэһэнэй һүүлээр

Малажалые хүгжөөлгэдэ эрид хубилалта хэгдэбэ

«Бурят-Монголой Үнэн» газетын 1949 оной ноябриин 19-нэй номерто толилогдоһон «Баунтада малажалые хүгжөөлгэ хангалтагүй» гэһэн статья соо ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурэнэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса аймаг дотор хангалтагүй гэжэ тон зүб тэмдэглэгдэбэ.

ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1949 оной сентябриин 21-эй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, аймагай колхозуудта малажалые хүгжөөлгөөр ба малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгээр гүрэнэй шалгалтанууд октябрь һара соо үнгэргэгдөө.

«Малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэлтын ябаса тухай» асуудалаар хэдэ хэдэн колхозуудай байдал ВКП(б)-гэй айкомой бюро дээрэ, аймсоведэй исполкомой заседанинууд ба сессинүүд дээрэ нэгэнтэ бэшэ хаража үзэгдэһэн байха юм. Тиихэдэ байгша оной ноябриин 17-до ВКП(б)-гэй Обкомой VI пленумэй хүдэлмэриин дүнгөөр ВКП(б)-гэй айкомой пленум болоо һэн. 1949 оной эсэс хүрэтэр аймагай бүхы колхозуудай малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбүүдые бүрин дүүргэхэ ябадал хангаха хэмжээнүүд тус пленум дээрэ абтаһан байна.

Элэ бүгэдэ хэһэн хүдэлмэринүүдэй эсэстэ Калининай нэрэмжэтэ колхоз малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлэй малаар 102 процент дүүргэһэн ба «Майн 1», «III пятилетка» колхозууд дүүргэхэ ойртожо байха юм.

Тэжээлэй дутамаг ба харууһанай муу байһан дээрэһээ үнэхөөрөө олон толгой мал үхэһэн байгаа. Тиимэһээ малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг кадрнууд байгша ондо шэнээр шалгажа үзэгдэһэн ба шэнээр бүридхэгдэһэн байна. Коммунистнууд, комсомолецууд ба партийнабэшэ эрхим хүдэлмэрилэгшэд малажалда табигдаһан байха юм.

Доторой хэрэгсэлдэ үхэр мал олоор гаргашалһан ба урилтэ хоролтодо оруулһан Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ коммунист Цыреновтэ ВКП(б)-гэй айкомой зүгһөө учетно карточкадань бэшэлгэтэйгээр шанга зэмэ үгтэбэ.

ВКП(б)-гэй Обкомой VI пленумэй һүүлээр хүдөө тосхонуудаар культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ба ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбэй пропаганда үндэһөөрөө һайжаруулагдажа байна. ВКП(б)-гэй айком болбол малай үбэлжэлгын үедэ малажалай хүдэлмэрилэгшэдые культурнаар хангаха, тэдэнэй дунда политическо-ниитын хүдэлмэри, мүн бусадшье культурно-гэгээрэлэй хэмжээ-ябуулгануудые эмхидхэхээр хараалаад, тэрэнээ хэрэг ажал дээрэ бэелүүлжэ байна.

Т. Дычко, ВКП(б)-гэй Баунтын айкомой секретарь.

Национальна блюдэнүүд столовонуудта байха болоо

Улан-Удэ городто национальна блюдэтэй столовонууд үгы гэһэн статьягай «Б.-М. Үнэн» газетын 1949 оной ноябриин 30-най номерто толилогдоһоной һүүлээр хэмжээ абтаба.

— Улан-Удын столовонуудай трестын № 14 чайнойдо ба трестын бусад предприятинуудта национальна блюдэнүүдые бэлэдхэжэ, наймаалалсадаг болохо тухай заабари трестын директор үгөө,— гэжэ БМАССР-эй худалдаа наймаанай Министерствын худалдаа эмхидхэхэ таһагай начальник нүхэр А. Тарасов манай редакцида мэдээсэбэ.

Буурал үбгэнэй бишыхан айлшад

Улап-Удын пионернүүдэй Ордон соо үглөөгүүрһээ үдэшэ болотор үхибүүдэй баяртай хүхюутэй абяан таһарнагүй. Эндэ хүүгэдтэ зорюулагдаһан городской ёлко үнгэргэгдэжэ байна.

Теэд, энэ хадаа юрын ёлко бэшэ юм. Эндэ ерэһэн үхибүүд үзэсхэлэнтэ гоё һайхан Ордоной залнууд соогуур ябажа, элдэб һонин зүйлнүүдтэй танилсана.

...Буурал сагаан «Мороз» үбгэн самолёдоор ерэжэ ябаһан аад, зуураа һааташоо. Самолёт дээрэнь элдэб олон пааданхайнууд, бэлэгүүд бии байгаа. Тиимэһээнь «Мороз» үбгэниие бэдэржэ олохо хэрэгтэй болоно. Монсуудай, Мишка гэжэ баабгай, шанлаганууд хамтаржа. үхибүүдые дахуулан «Мороз» үбгэниие бэдэрхэ гэжэ аян замда мордонод.

Аяншад бултадаа үльгэрэй орондохи нүхэшэ хулгана, балхалзагша баха хоёрой ажаһуулаг бишыхан орлондо хүрэжэ ерэнэ. Ордонойнь гоё һайханиие үзэглэн бэшэхын аргагүй. Теэд, эзэдынь «Мороз» үбгэнэй самолёдые хараагүй байба. Хулгана баха хоёр үхибүүдые тээрмэ тээшэ эльгээнэ. Тээрмэншье юумэ мэдэхэгүй байшаба. Үдэр һүнигүй далипуудаа далбалзуулжа, орооһо буталжа, талхан болгожо, толгойгоо үндылгэхэ сүлөөгүй байгаа. Энэ тээрмые харууһалагша Васька миисгэй бүхэлиг үдэртөө борбилоонуудые намнажа, забдатай сүлөөтэй болодоггүй тулада самолёдой абяа дуулаагүй байшоо.

«Хан түрэ ошожо хаанай Несмеяна басагантайнь уулзагты» гэжэ Васька һахалаа мушхан, харгыень заажа үгэбэ.

Несмеяна басаган уйтай. Сонхо дороо һуугаад, огторгой өөдэ харан харан уйдана. Энеэнэшьегүй. Теэд, үхибүүд дуу дуулалдажа, пляска эхилжэ, Несмеяные энеэлгэжэрхинэ. «Мороз» үбгэнэй самолёдой ой дээгүүр ниидэжэ ябахадань харaa һэм» гэжэ Несмеяна үхибүүдтэ хөөрэнэ.

Үхибүүд эндэһээ ой тээшэ ошоной. Урдаһаань «Улаахан малгай» гүйжэ ерэнэ. Тэрэ хадаа ой соо ябахаяа айгаа. Могой Горыныч ой тайгые эльбэдэжэрхёо. Тэндэ нюдөө аниһапал алли харанхы, сэсэгшье һалбарнагүй, молоншье ургаһагүй, үхибүүдшье баһал айшоод, яахашье аргаяа олгожо ядажа байна. Теэд, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүн олдошоно. Добрыня Никитич гэжэ ород баатар тэдэ үхибүүдые харанхы тайга тээшэ дахуулан абаашана.

Харанхы, үлхэн, зэрлиг ой. Могой Горыныч гэжэ аймшагтай муухай амитан энэ ойн эзэн юм. Теэд, ород баатар Добрыня Никитич ойн аймшагтай амитанһаа һураггүй хүсэтэй. Никитич баатар тэрэ могойе жадаараа хадхан алана.

Тиихэтэйнь хамта ой тайга амидыржа, наран гэрэлтэжэ, сэсэгүүд хүлдэлдэжэ, баяртай хүхюутэй һайндэр эхилнэ. Хүхэ, улаан, сагаан сэсэгүүд хүтэрэлдэн хатаралданад. Аргагүй, ехэ шляпатай мөөгэнүүд хүрэтэрөө булта хатаралдана. Хамагые мэдэгшэ хирээ шубуун «Мороз» үбгэнэй мүр дахуулан, нааданхайнуудай ордон худар үхибүүдые абаашана.

Нааданхайнуудай ордон соо бүри һонин зүйлнүүд бии. Эндэ дуу дууладаг, танцовалдаг кукланууд, гоё һайхан хубсаһатай хүнүүд, наада энеэдэ хододоо үүсхэдэг Петрушка ба бусад бии. Үхибүүдые тэрэ Петрушка Емеляда абаашана. Емеля болбол сурхай загаһантай танил таланууд юм. «Мороз» үбгэнэй самолёдой хайшаа ошоһониие Емеля одоол мэдэхэ байха. Емеля пеэшэн дээрэ һуугаад, сурхайтаяа хөөрэлдэжэ, һанаһан һаналаа сурхайн захиралтаар бүтэдэг туладаа үхибүүдэй ошохо зам харгые заана.

Үхибүүд уран гоёор шэмэглэгдэһэн ёлкодо хүрэжэ ерэбэ. Ёлкоһоо саашаа одо мүшэдтэй огторгой харагдана.

Одо мүшэд яларалдан, залуухан һара эгэшэ дүүнэртэеэ хамта вальс наадаһан хүгжэм доро огторгойгоор тамарна. Гэнтэ, мүшэд унтаржа, шуурган бурдаһан эхилэн, дээрэһээ саһан бууна. Коньки хүлдөө хэһэн хүхюу хүүгэд мүльһэн талмай дээрэ гаража, Снегурочкые бэдэрнэ. «Мороз» үбгэнэй самолёдые Снегурочка одоол мэдэхэ ёһотой.

Самолёдой абяан холоһоо соностоно. Абяаниинь улам улам шангадажа, үни удаан хүлеэгдэһэн «Мороз» үбгэнэй самолёт хүрэжэ ерэбэ.

Зал соо «ура» хашхаралдаан болошоно. Энэ хадаа шэнэ жэлээр дашарамдуулан, үхибүүдтэ ерэһэн айлшаниие амаршалга гээшэ. Һүр жабхаланта баяр баясхалан эхилнэ

Оркестр марш наадана. Ёлкын олон лампочканууд носошоно. Дуу дуулалдаан, танцовалалган, наадаган эхилнэ.

Хүүгэдэй духовой оркестр, 12 баянууд таһалгаряагүй наадана. Олон үнгын гэрэлээр ёлко яларна. Энэ ёлко һуури дээрээ өөрөө эрьелдэдэг юм.

Сэнгэлгын үе дүүрэжэ, хүшэгэ нээгдэжэ, эгээл дүтын хани нүхэр, эсэгэ ба багша—Иосиф Виссарионович Сталинай энеэбхилһэн, үрихан шарай харагдана. Энхэ жаргалта үдэрнүүдэйнгээ түлөө Эсэгэ Сталиндаа баяр хүргэнэбди.—гэжэ үхибүүд дуулалдана.

Энэ гайхалтай һайхан ёлкоһоо тарахадаа, үхибүүд угаа ехэ баяртайнууд бусана. Түс тустаа бэлэгүүдтэй, энеэдэтэй, хүхюунүүд гэртээ ерэнэд.

Иимэ ёлко пионернүүдэй Ордон соо үдэртөө гурба дахин үнгэргэгдэжэ байна. Үбэлэй амаралтын үедэ хамта 28 дахин үнгэргэгдэхэ юм. 7 мянга гаран үхибүүд энээниие хараха байна.

Профсоюзууд болбол түс ёлко эмхидхэхын түлөө 70 мянган түхэриг мүнгэ үгөө. Иигэжэ Эхэ оромнай үхибүүдэйнгээ зол жаргалта байдалые шэмэглэнэ.

В. Кабашова.

Түсэбөө үлүүгшөлэн дүүргэбэ

Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ жэлэйнгээ түсэбые бүхы түрэлэй малаар үлүүгшэлэн дүүргэбэ. Түс колхоз ашаг шэмэтэ малай 4 фермэтэй болонхой.

Е. Цыренова.

Малдаа харюусалгагүйгөөр хандаха

Үбэлэй саг малажалда эгээн харюусалгатай үе болоно. Имагтал малай үбэлжэлгэдэ эрхим һайнаар бэлэдхэһэн, тэдэнэй байдал харууһые һайнаар эмхидхэһэн колхозууд малажалые хүгжөөлгэдэ амжалта түйлаха байна.

Гэбэшье, Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые таһалдуулжа, мүнөө үхэр малаа гарза хоролтодо орохо аюулда хүргөөд байха юм.

Малайнь байранууд мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаагүй, задагай зайдан. Тиихэдэ фермэ ба гүүртэнүүд малажалай кадрнуудаар дутамаг байха юм. Жэшээлхэдэ, 1948 онло түрэһэн 72 толгой залуу малые 3 хүн харууһалха ёһотой аад, мүнөө нэгэ үбшэн эхэнэр харууһалжа байлаг. Малшадай дунда ажалай жаяг заршам тон муу. Жэшээнь, һаалиша Радна Шарапова гэгшэ ажалаа хаяжархёод, хэдэн үдэрөөр зайжа ябадаг. Имагтал харууһанайнь муүһаа боложо, һүүлэй үедэ 4 толгой залуу мал үхэһэн ба 15 толгой мал тураһан байна.

Мүн колхозой гахайнууд тон муу байдалда байна. Фермые даагша Н. Бадмацыренова ажалдаа тон хайхарамжагүйгөөр хандана. Гахайнуудынь зунай үедэ үбдэг тулама шабар шэбхэ соо байдаг һэн.

Түс колхоз тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө оройдоо 40 процент дүүргэһэн юм. Тиигэн мүртөө колхозой правлени ба фермэнүүдые даагшад тэжээл арбилха тушаа хэмжэнүүдые абахагүй байтагай, харин өөһэдөө тэрэниие иишэ тиишэнь үридэг байна. Жэшээлхэдэ, правлениин түрүүлэгшэ Б. Юможапов, партийна организациин секретарь байһан Б. Будаев гэгшэд өөһэдөө мэдээд 75 центнер колхозой үбһые Улан-Удын лесничество ба малажалай товариществодa үгэһэн байна. Гадна, нүхэр Юможапов ноябриин 5-да 3 ашаа үбһэ Улан-Удын рынок дээрэ худалдаһан байха юм.

Колхозой үбһэн мүнөөшье хүрэтэрөө фуражирта тушаагдажа үгтөөгүй, ба тэрэниие гаргашалха тушаа ямаршье түсэб зохёогдоогүй. Хэтэрхэдээ үбһэнэй һүринүүд хоройлогдоогүй, малда эдигдэжэ, хулгайда орожо байна.

Түс колхозой правлениин түрүүлэгшэ Юможаповай колхозой малда иигэжэ эзэн бусаар хандадагыень мэдэжэ байбашье, аймагай партийна ба советскэ организацинуудай зохихо хэмжээ абалаггүйнь гайхалтай.

А. Анисимов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой пединститутэй физико-математическа факультедэй 2-дохи курсын студент, сталинска стипендиат А. Воробьев.

А. Мантаевай фото.

ТОБШО ҺОНИНУУД

◆ **«Победа» гэжэ хүнгэн автомашина абаба.** Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз «Победа» гэжэ хүнгэн автомашина худалдан абаба.

◆ **Зүгынгөө бүлые олошоруулна.** Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ зун 20 бүлэ зүгы худалдан абаһан байгаа. Мүнөө 10 шэнэ гэр барижа, 30 бүлэ зүгытэй болобо.

◆ **Лекци.** Бурят-Монголой хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хоёр жэлэй һургуулиин (Сэлэнгэ) багша Красикова «Хүдөө ажахын хоротон ба тэрэнтэй тэмсэл» гэһэн лекци уншаба. Лекциень 100 хүн шагнаа.

◆ **Самодеятельностиин кружок эмхидхэбэ.** Мухаршэбэрэй Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой комсомолецууд уранһайханай самодеятельностиин кружок эмхидхээд, «Хабарай баяр», «Манай ороной хүн» гэжэ пьесэнүүдые табижа, дуу дуулажа, танца хатаржа, колхознигуудаа һонирхуулба.

◆ **200 гаран лекци ба хөөрэлдөөнүүд.** Бичурын аймаг дотор һүүлэй үедэ 200 гаран хөөрэлдөөнүүд болон лекци үнгэргэгдэбэ. И. В. Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай олон лекци уншагдаа.

◆ **Радиотой болобо.** Сагаан-Усанай МТС радиоузелтай боложо, хүдэлмэришэдэйнгөө гэр байрануудта репродукторнуудые табиба. Тэрэшэлэн МТС-эй хүдэлмэришэд сүлөөтэй сагтаа клубтаа сугларжа, газетэ, журнал уншадаг, радио шагнадаг байна.

◆ **Эрхим түмэршэ дархан.** Хоринн аймагай «III Интернационал» колхозой түмэршэ дархан Ширапов бүхы плугуудаа болзорһоонь урид заһабарилжа дүүргээд, мүнөө борнойнуудаа заһабарилжа эхилбэ.

Лекционно пропаганда үргэнөөр ябуулна

Яруунын аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй таһагай даргэдэхи лекторскэ группа (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Бадашкеев) арад зоной дунда лекционно пропаганда һайнаар ябуулна. Түс группын лекторнүүд декабрь һара соо аймагай центрын ажалшад ба колхознигуудта 13 темээр хэдэн арбаад лекцинүүдые уншаһан байха юм. Тэрэ тоодо: «Хитад», «США», «Газар дэлхэйн бии бололго» гэхэ мэтэ темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаба.

Лекцинүүдые шагнаба

Улан-Удын Бурятска дунда һургуулиин һурагшад медицинскэ темээр һонирхолтой лекцинүүдые шагнанад.

Һүүлэй үедэ «Брюшной, сыпной тиф ба дизентери гэжэ үбшэнүүдһээ бэеэ яажа хамгаалхаб», «Бактериологическа дайн үүдхэгшэд» гэһэн ба бусад темэнүүдээр лекцинүүдые шагнаһан байна.

С. Дондупов.

Сосново-Озерскын һурагшад шэнэ жэлдэ

ЯРУУНА. Аймагай социалистическэ культурын Байшанда Сосново-Озерскын дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшадай шэнэ жэлэй бал-маскарад ба ёлко болоо. Һурагшад хүхюу баяртайгаар энэ вечерые үнгэргэбэ. Мүн тэдэнэр Яруунна нуур дээрэ каток заһажа, каникулайнгаа үедэ тэндэ һолжоржо наадаха байна.

Ц. Дандаров.

США-гэй правительство ба гоминдановецуудай хоорондо нюуса хэлсээн баталагдаа

ПЕКИН. Тайван (Формоза) дээрэ байгаа гоминдановецуудай ба американска правительствын хоорондо нюуса хэлсээн баталагдаа гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна. Энэ хадаа Арадай-сүлөөлэлгын армида эсэргүүсэлтэ хэхэдэнь гоминданай үлэгдэлнүүдтэ саашадааашье туһалхые, Хитадай газар дээрэ добтолон орохын ба Азиин арадуудтай тэмсэхын тула Тайваниие стратегическэ база болгохые американска правительство шиидээ гэһэн удхатай.

Энэ нюуса хэлсээн хадаа гоминданай үлэгдэлнүүдтэ США-гэй зүгһөө сэрэгэй 16 судно, 5 дивизиин буу зэбсэг ба хэрэглэл, самолёдуудай түхеэрэлгэнүүд, запасной частьнууд ба янза бүриин заһабарилгын хүдэлмэринүүдэй хэрэгсэлнүүдые олгохо, урьһаламжаһаа үлэһэн 90 миллион американска доллар үгэхэ ба Хитадта туһаламжа гэдэгтэ 75 миллион американска долларые США-гэй конгрессээр һомолхо ябадал хараална.

Гоминданай үлэгдэлнүүд болбол тайванска «правительствода» реформо хэхэ ба американецуудай һайшаан дурадхаһан У Го-чэн, Сунь Ли-жэнь гэгшэдые томилон, политическэ ба сэрэгэй хэрэгүүдые ударидуулха, Тайванда американска правительствын сэрэгэй комиссиин байлга зүбшөөрхэ гэхэ мэтэ условинуудые дүүргэхэ ёһотой байба. Энэ сэрэгэй комиссиин советнигүүд түс «правительствын» элдэб органуудые хинан шалгаха. Тайванай сэрэгэй, политическэ ба экономическа хэрэгүүдые өөһэдөө шууд ударидаха байна.

Арадай-сүлөөлэлгын армиин дабшалтые гоминданай зогсоожо шадаагүй һаань, Тайваниие харгалзалга тухай асуудал Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида дамжуулан үгэхэ хэбэртэйгээр, американска империалистнууд түс аралые эзэлхэ һанаатай.

Гоминдан ба Холбоото Штадуудай правительствын хоорондохи энэ аралжаан хадаа Чан Кай-шиин этигэмжэтэ-гестапын начальник Чжень Кай-минь гэгшын ноябриин тэнгээр Америка ошохо үедэнь, Чжень Кай-минээр баталагдаһан байгаа.

Энэ нюуса хэлсээе США ба гоминдановецууд шууд дүүргэлтэ болгоно. Декабриин 15-да У Го-чэн Тайванай гоминдановска губернатор болгогдон, Сунь Ли-жэнь —гоминдановска сэрэгүүдые командалагшын орлогшо ба Зүүн —Урда Хитадтахи захиргаанай түрүүлэгшын орлогшо болгогдон томилогдоһон байха юм.

Декабриин 29-дэ гадаадын агентствонуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, Тайванай главна город—Тайвэйдэ американска армиин 32 офицернүүд ба гражданска хүнүүд ерээ. Тэдээнһээ гадна, Ченнолтын гражданска авиатранспортна компани гэдэг Америкэһээ Тайвэй худар сагаан мүнгэн монетэнүүдые зөөжэ абаашаа. Сентрал Ньюс агентствын декабриин 28-най мэдээсэлһээ харахада. тэдэ мүнгэн монетэнүүд 5 мянган хайрсагта (тэдэнэй ниитэ хэмжээнь 20 миллион американска доллар) хэгдэһэн байна. Тайванай урда хуби руу американска 250 танк ба бусад зэбсэг эльгээгдээ гэжэ США-гэй информационно албан мэдээсэнэ. Американска 7-дохи флодые хүсэтэй болгохын тула ехэ авианосец ба 2 эсминец эльгээгдэхээр байна гэжэ США-гэй далайн министерство декабриин 29-дэ мэдүүлһэн байна.

Филиппины дээрэ США-гэй түлөөлэгшэдэй ба гоминдановецуудай хоорондо нюуса зүблөөн болоо

ПЕКИН. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй правительство хадаа Филиппинскэ аралнуудые сэрэгэй база болгон хэрэглэжэ, Кириногой правительствоор дамжуулан, Тайван (Формоза) аралдахи Чан Кай-шиин бүлэгтэ туһалхые хараална. Тиихэ зуураа Тайваниие хамгаалха гоминдановска түсэбүүдые Филиппинскэ аралнууд дээрэхи американска сэрэгэй түсэбүүдтэй зохилдуулна.

Һаяхан Багиодо гоминдановска түлөөлэгшэ Чэн Цзи-пэн, Филиппины дээрэхи американска посол Коуэн ба Филиппинын президент Кирино гэгшэдэй хоорондо нюуса зүблөөн болоо.

1949 оной декабриин 21-дэ, Сентрал Ньюс гэжэ гоминдановска агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Чэн Цзи-пэн ба Филиппинын президент Кирино хадаа Филиппиныдэ үлүү гараһан буу зэбсэг ба һомо хэрэгсэлнүүдые Чан Кай-шиин бүлэгтэ худалдаха проблемэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Бельгидэхи байдал

БРЮССЕЛЬ. Социально-христианска партиин орган «Насьон Бельж» гэжэ газетэ 1949 оной ажахын жэлэй дүн гаргаха зуураа, «1949 ондо Бельгидэ ёһотойл кризис эхилээ» гэжэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

«Маршаллай түсэбтэ» Бельгиин оролсоһон дээрэһээ, бельгийскэ экономиконь американска экономикоһоо ехээр дулдыдадаг болоһон ба тиигээд экономическа кризис хурсадан, хүдэлмэригүйдэлгын ургажа байһаниие тэрэ газетэ тэмдэглэнэ.

Канадада 325 мянган хүн ажалгүй

ОТТАВА. «Ситизен» гэжэ Оттавада гарадаг газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, шэнэ жэлэй эхеэр Канадада 325 мянган хүн хүдэлмэригүй байба. Хүдэлмэригүйшүүлэй тоо ойрын һарануудта бүри олон болохоор хүлеэгдэжэ байна.

В. Горяевай зураг. «Крокодил» журналһаа абтаба.

...США-да хүдэлмэригүйдэһэн хэдэн миллион хүнүүд тоологдоно.

...ФБР-гэй түсхай мэдээнэй ёһоор, ганцахан һүүлэй жэлэй туршада 15 миллионһоо үлүү хүнүүдэй эрхы хурганай хээ даруулһан байха юм.

(Газетэһээ).

Хүдэлмэригүйдэһэн хүн: — һайнт даа, мистер! Энэ хадаа гурбан жэлэй турша соо минии гарай түрүүшынхеэ хэһэн хүдэлмэри гээшэл!

Дэдэ-Берёзовко. Сапын түрүүшын мүр.

Я. Кондратьевай фото-этюд.

ҮНЭТЭ МАТЕРИАЛНУУДААР БАЯН

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музейн фондло 30 гаран мянган экспонадууд тоологдоно. Музейн тэдэ экспонадуудай дунда тон шухаг научна ба түүхэтэ үнэтэ зүйлнүүд бии.

Эд хогшол ба дүрсэлэн харуулагдаһан материалнууд, бэшэг документнүүд музейн фондо халагалагдана. Энэ фондые шудалжа байһан музейн научна хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, тухай асуудалнуудые шудалжа байһан зарим хүнүүд музейдэ нэгэнтэ бэшэ хандадаг байха юм. Тэрэшэлэн городой һургуулинуудай һурагшад музейн экспонадуудые хаража һуралсалдаа хэрэглэдэг байна.

«Бурят-Монголой дүрсэлэн зураглалгын искусство» гэжэ темээр хүдэлмэрилжэ байһан Ленинградска гүрэнэй университедэй аспирантка Е. А. Панкратова музейн үзэсхэлэнтэ фондые шудална. Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрын барилгые уранһайханаар гоёошод — главна архитектор ба уранзураашад бурят-монгол арадай зохёоһон хээ угалзануу болон экспонадуудтай танилсаба. Тэрэшэлэн элдэб темэнүүдээр хүдэлмэрилжэ байһан уранзурааашад музейн материалнуудые үзэдэг байна. Музей хадаа үнэтэ материалнуудаар баялиг болонхой.

Е. Широких—Полянская.

ҺОНИН УШАРАЛНУУД

Колхозой хотондо ороһон буга

Һүрэг шонодо намнуулһан 6 наһатай буга Прибайкальска аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (Батурино тосхон) газар орожо ерэһэн байна. Тэрэ бүтулама эсэшэһэн дээрэһээ нэгэ хэды час соо байгаад унашаһан байха юм.

Тэрээнэй үхэһэн бэе Улан-Удэ асарагдажа Бурят-Монголой зооветинститутда тушаагдаһан байгаа. Бугын арһые үбшөөд, мяхые эбдэжэ үзэхэдэ, нюргачайнь яһан уусаараа хухарһан байба.

Мүнөө институт болбол энэ угтэ экспонадай яһыень үе мүсөөр үлхэжэ ба арһаарнь мануули (чучело) бэлэдхэжэ байна.

К. Васильев.

Город шадар ерэһэн баабгай

Үнгэрэгшэ намар Улан-Удын городской лесничествын ой модо хини харууһалагшад Трифонов Мальцев хоёр Лысая гора гэжэ хада шадар нэгэ томо баабгайтай уулзашаһан байна. Тэрэ дайраа баабгайе алаһан байгаа.

Тэрэ хадаа хүсэшэржэ зунтэ шэһэн баабгай байба. Һоёо шүдэниинь элэжэ, түгэсэг болошоно мүн үүдэн ба араан шүдэнүүд үмхиршэһэн байгаа.

Тэрэнэй арһа ба яһаниинь нүүли хэхын тула хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музейдэ тушаагдаһан байна.

Э. Пильма...

Харюусалтата редактор
Д. Д. ЛУБСАН...

МҮНӨӨДЭР УЛАН УДЭДЭ

Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрта—«Евгений Онегин» (үдэр). «Кармен» (үдэшэ).

Гүрэнэй орон драмын театрта «Нарата гэр»

ПВЗ-гэй культурын Ордонда «Сталинградска байлдаан» (...дохи сери).

«Прогресс» кинотеатрта — «Сталинградска байлдаан» (...хи сери).

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн), ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—180, зам отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта — 6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации —6-84 (2 зв.); объявлений 2-64 (2 зв); Для междугородных переговоров — 16.

Н—02286. Типография Управления полиграфии издательства и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.0...